

ПОДАТКОВЕ ПЛАНУВАННЯ ТА ПОДАТКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Проаналізовано поняття податкового планування та виділені основні елементи, методи й етапи податкового планування на підприємстві, що дає можливість їх використання для організації й здійснення управління податковим потенціалом та, як наслідок, управління розвитком підприємства в цілому.

Аннотация. Проанализировано понятие налогового планирования и выделены основные элементы, методы и этапы налогового планирования на предприятии, что дает возможность их использования для организации и осуществления управления налоговым потенциалом и, как следствие, управления развитием предприятия в целом.

Annotation. The article analyses the concept of tax planning; the basic elements, methods and stages of tax planning at the enterprise are singled out enabling to use them for organizing and managing tax potential and as a result development management of the whole enterprise.

Ключові слова: податкове планування, податковий потенціал, податковий паспорт підприємства.

В умовах нестабільного податкового середовища, що зумовлено загальною економічною нестабільністю і мінливістю податкового законодавства України, досить актуальною є проблема податкового планування господарської діяльності, як однієї з умов ефективного використання потенціалу підприємства та його розвитку. Об'єктом дослідження є процес податкового планування та податковий потенціал, а предметом дослідження – розгляд цих понять у розрізі впливу на розвиток підприємства.

Вирішенню проблем податкового планування господарської діяльності в Україні приділено значну увагу в працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, таких, як: Вишневський В. П., Д. Липницький [1], Іванов Ю. Б., Карлова В. В., Попов Б. А., Рева Т. М. [2], та інших, однак вивченню впливу податкового планування на розвиток підприємства належної уваги приділено не було.

Податкове планування становить процес визначення сум податкових платежів на основі аналізу та вибору різних об'єктів оподаткування, пріоритетних видів підприємницької діяльності, конкретних операцій, можливостей підприємства для досягнення заданих результатів фінансово-господарської діяльності як у короткотерміновому, так і в довготерміновому періоді в умовах чинної податкової системи [2].

Для вітчизняних підприємств податкове планування виступає необхідним засобом адаптації до мінливості зовнішнього середовища. Складання прогнозу податкових платежів, виявлення та аналіз факторів, які впливають на рівень оподаткування, оцінка економічної діяльності вкладання коштів у бізнес за наявного рівня податкового навантаження створюють підґрунтя для обрання підприємствами найбільш оптимального варіанта здійснення фінансово-господарської діяльності в умовах чинної податкової системи України. Податкове планування дозволяє підприємству уникнути багатьох складних ситуацій, частково усуває негативний ефект невизначеності середовища функціонування, поліпшує координацію дій, сприяє більш раціональному використанню фінансових ресурсів, дозволяє керівництву ухвалювати більш обґрунтовані управлінські рішення.

З метою проведення моніторингу та прогнозу ефективності податкового планування з точки зору внутрішнього податкового адміністрування, оцінки реального податкового потенціалу як складової частини потенціалу підприємства підприємствам пропонується складання податкового паспорта суб'єкта господарювання.

У податковий паспорт підприємства варто включити такі розділи [3]:

Загальна характеристика підприємства.

Основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства.

Відомості про рахунки в банках та інших кредитних установах.

Доходи, що не підлягають оподаткуванню.

Дані про перевірки платника податків.

Зовнішньоекономічна діяльність.

Заборгованість за податками та зборами до бюджетної системи України.

Основні показники податкового навантаження на організацію.

Ефективність податкового потенціалу підприємства.

Слід зазначити, що крім створення адекватної сьгоднішнім економічним реаліям структури податкового планування, визначення повноважень і вимог до учасників процесу планування податкових платежів, для успішного налагодження діяльності щодо планування податків необхідна наявність фінансових, матеріально-технічних та інтелектуальних ресурсів, які формуються в процесі складання щорічного податкового плану. Далі буде розглянуто

Методологічною основою дослідження явища податкового потенціалу є гносеологічні принципи [3]: системності, причинності, збереження та перетворення енергії, спостереження. В результаті встановлено, що складовими податкового потенціалу є актуальний податковий потенціал із наявними відомими резервами, з одного боку, та приховані резерви, з іншого. Джерелами походження цих складових податкового потенціалу є офіційна та тіньова економіка, в яких відповідно також знаходяться наявна та прихована бази оподаткування.

Оцінка податкового потенціалу для підприємства пов'язана з податкостроможністю і може бути визначена як потенціал з урахуванням ефективних податкових зусиль за оптимального співвідношення темпів економічного зростання підприємства та виконання зобов'язань перед бюджетом.

Із загальних груп потенціалів слід виділити основні чинники, які впливатимуть на податковий потенціал:

- технології;
- рівень кваліфікації персоналу;
- якість виробленої продукції;
- якісні характеристики основних засобів;
- цінова політика;
- величина власного капіталу.

Оцінка податкового потенціалу дозволяє, з одного боку, визначити обсяг фінансових ресурсів, які трансформуються в податковий потік, з іншого боку, – це гранично допустима величина податкового навантаження.

Державні органи пропонують такі критерії оцінки податкового потенціалу:

- рентабельність продажів;
- рентабельність активів;
- середнє податкове навантаження;
- заробітна платня;
- ризик.

Податковий потенціал може бути оцінений через розмір недоїмки та штрафні санкції, тобто через ризики. На думку автора, податковий потенціал слід оцінювати через критерії співвідношення платежу. Оцінити співвідношення найбільш об'єктивно можна за умови використання підприємством природних ресурсів.

Податкова система через елементи податку, такі, як ставка податку та оподатковувана база, встановлює взаємозв'язок між бізнесом і податковим навантаженням. І якщо розширення бізнесу тягне за собою зниження величини податкового навантаження, то в цих умовах бізнес слід розширювати. У процесі розширення непрямі податки – ПДВ і акцизи – слід розглядати як податки на ділову активність, оскільки, в частині ПДВ, в додану вартість вже увійшли такі економічні категорії, як: заробітна плата, страхові внески і прибуток [2].

Таким чином, можна дійти висновку, що податкове планування дає змогу значною мірою вдосконалити управління податковим потенціалом підприємства, що, у свою чергу, сприяє розвитку підприємства.

Наук. керівн. Часовнікова Ю. С.

Література: 1. Вишнеvский В. П. Оценка возможностей снижения налогового бремени в переходной экономике / В. Вишнеvский, Д. Липницкий // Вопросы экономики. – 2000. – № 2. – С. 107–116. 2. Иванов Ю. Б. Налоговое планирование: принципы, методы, инструменты / Ю. Б. Иванов, В. В. Карпова, Л. Н. Карпов. – Х. : ИД "ИНЖЭК", 2006. – 272 с. 3. Кізим А. Я. Податковий менеджмент : навч.-метод. посібн. / А. Я. Кізим. – Тернопіль : Астон, 2004. – 166 с.